

USNESENÍ

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Sandnerové a soudkyň Mgr. Ivety Postulkové a JUDr. Petry Kamínkové ve věci

žalobkyně: **CZ IZOLACE s.r.o.**, IČO 47993391
sídlem Blanická 834/140, 724 00 Ostrava

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad štolou 936/3, 170 00 Praha 7

v řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalovaného spočívající v neuskutečnění změny nastavení datové schránky na volbu „znenpřístupnit“

takto:

- I. Žaloba se odmítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobkyni se vrací zaplacený soudní poplatek ve výši 2 000 Kč, který bude žalobkyni vyplacen z účtu Městského soudu v Praze do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně podala u soudu žalobu na ochranu před nečinností spočívající v tom, že žalovaný navzdory žádosti žalobkyně nezměnil nastavení datové schránky (dále též jen „DS“) na volbu „znenpřístupnit“. Žalobkyně namítá, že z důvodu bezpečnostních rizik spojených s možností dodávání soukromých dokumentů do její datové schránky požádala dne 6. 2. 2022 žalovaného o opravu datové schránky, kterou žalovaný spravuje, a její nastavení na volbu „znenpřístupnit“.
2. Žalovaný v písemném vyjádření nejprve uvádí, že novelou zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (dále jen „zákon o elektronických úkonech“) došlo od 1. 1. 2022 ke změně ve věci dodávání dokumentů do datových schránek právnických a podnikajících fyzických osob tak, že nově není umožněno tyto datové schránky znenpřístupnit. Žalovaný považuje za obsoletní větu druhou bodu 5. přechodného ustanovení čl. CXLIII zákona č. 261/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci (dále jen „zákon č. 261/2021“), dle níž je možné pro právnické a podnikající fyzické osoby žádat znenpřístupnění datové schránky, neboť tato odkazuje na ust. § 18a odst. 1 zákona o elektronických úkonech účinného od 1. 1. 2022, které znenpřístupnit dodávání datových zpráv právnickým a podnikajícím fyzickým osobám neumožňuje.

3. Žalovaný dále uvádí, že o změnách v nastavení datových schránek byl každý držitel informován zveřejněním informace na informačním portálu datových schránek dne 3. 1. 2022 a též ve formě systémové zprávy správce Informačního systému datových schránek dodané do DS adresáta dne 31. 1. 2022. Ve dnech 5. – 6. 2. 2022 proběhla avizovaná hromadná změna nastavení DS. V reakci na tuto změnu žalobkyně požádala dne 6. 2. a 17. 4. roku 2022 o zákaz dodávání datových zpráv do její DS. V souvislosti s těmito žádostmi byla žalobkyně dopisy č. j. MV-67669-4/EG-2022 a č. j. MV-67669-7/EG-2022 opětovně informována o nemožnosti vyhovět jejímu požadavku. Žalovaný tak uzavírá, že není oprávněn jakkoli měnit příslušné nastavení DS právnické osoby žalobkyně, neboť by tak činil v rozporu se zákonem. Vzhledem k tomu, že žalobkyni již dvakrát informoval o nemožnosti vyhovět jejímu požadavku, není v této věci nečinný.
4. V replice ze dne 14. 10. 2022 žalobkyně doplňuje, že žalobou brání své právo na poštovní tajemství a cítí se být diskriminována, když na rozdíl od fyzických osob nemůže svoji DS znepřístupnit. Dle žalobkyně rozhodnutí o zpřístupnění DS, resp. vyrozumění o nemožnosti znepřístupnění, naplňuje materiální stránku pojmu rozhodnutí dle § 65 s. ř. s. a zasahují do jejích veřejných subjektivních práv. Dle žalobkyně není možné, aby měly předmětné úkony žalovaného povahu tzv. jiného úkonu podle části čtvrté správního řádu.
5. Soud se předně zabýval otázkou, zda lze žalobu věcně projednat, neboť o ní může rozhodnout pouze při splnění všech zákonem stanovených podmínek. Dospěl přitom k závěru, že o žalobě věcně jednat nemůže a žalobu je třeba odmítnout z následujících důvodů.
6. Podle ust. § 79 odst. 1 věty první s. ř. s. *ten, kdo bezvýsledně vyčerpал prostředky, které procesní předpis platný pro řízení u správního orgánu stanoví k jeho ochraně proti nečinnosti správního orgánu, může se žalobou domáhat, aby soud uložil správnímu orgánu povinnost vydat rozhodnutí ve věci samé nebo osvědčení.*
7. Podle ust. § 18a odst. 1 věty druhé zákona o elektronických úkonech, účinného od 1. 1. 2022, *datovou schránku fyzické osoby může držitel datové schránky znepřístupnit pro dodávání dokumentů z datové schránky fyzické osoby, podnikající fyzické osoby nebo právnické osoby.*
8. V řízení podle § 79 a násl. s. ř. s. se lze úspěšně domáhat ochrany proti nečinnosti správního orgánu pouze v případě, že má správní orgán povinnost vydat rozhodnutí nebo osvědčení, čemuž koresponduje subjektivní nárok žalobce na vydání rozhodnutí či osvědčení v rozhodné věci (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2007 č. j. 4 Ans 10/2006-59, či ze dne 22. 5. 2009 č. j. 9 Ans 1/2008-135). Za tímto účelem musí být v dané věci vedeno správní řízení. K témuž závěru opakovaně dospěla i judikatura, např. v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2008, č. j. 1 Ans 5/2008-104: *„Rozhodnutí ve věci samé, jehož vydání lze žádat žalobou na ochranu proti nečinnosti podle § 79 a násl. s. ř. s., musí splňovat požadavky kladené na rozhodnutí správního orgánu v § 65 s. ř. s. – tedy nejen být rozhodnutím, které zakládá, mění, ruší nebo závazně určuje práva a povinnosti, ale též být způsobilé zkrátit na právech právě toho žalobce, který se ochrany před nečinností správního orgánu domáhá. K tomu soud bude zkoumat jako významné vodítko v prvé řadě okolnost, zda tento žalobce byl či měl být účastníkem řízení, z něhož takové rozhodnutí mělo vzejít.“* Předmětem řízení o ochraně proti nečinnosti podle § 79 a násl. s. ř. s. je tak toliko posouzení, zda žalovaný byl povinen vydat ve věci rozhodnutí či osvědčení.
9. Žalobkyně se podanou žádostí domáhala znepřístupnění datové schránky právnické osoby pro účely doručování datových zpráv do její datové schránky. Žalovaný v reakci na žádost

žalobkyni sdělil, že mu zákon o elektronických úkonech neumožňuje znepřístupnit datovou schránku právnické osoby. Žalobkyně však na své žádosti i nadále trvala a z tohoto důvodu se nyní podanou žalobou domáhá vyřízení své žádosti ze dne 6. 2. 2022 tak, že její datová schránka bude nastavena na volbu „znepřístupnit“.

10. V nyní projednávané věci však zákon nepředpokládá vedení správního řízení či vydání meritorního rozhodnutí. Nelze se tak proti postupu žalovaného bránit podáním nečinnostní žaloby. Znepřístupnění datové schránky je faktickým úkonem správního orgánu, kterému nepředchází vydání rozhodnutí ve věci. Prostředkem obrany proti znepřístupnění datové schránky žalobkyně proto může být jediné žaloba na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu podle § 82 a násl. s. ř. s. Žalobkyní odkazovaný rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 8. 2004, č. j. 52 Ca 28/2004-67, publikován pod č. 362/2004 Sb. NSS, není v této věci přílehlavý, neboť v nyní projednávané věci nedochází k vydání správního rozhodnutí, a z hlediska hmotného práva se úkonů ohledně z(ne)přístupnění datových schránek vůbec netýká.
11. Přestože ve věci rozhodnutí č. j. 6 Ans 1/2013-66 se jednalo o projednávání povahy úkonu při zřizování DS, nikoliv o její znepřístupnění, soud považuje tento rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 10. 2013, za přílehlavý. Nejvyšší správní soud v něm uvedl: *„Nejvyšší správní soud tak konstatuje, že ačkoliv zřízením datové schránky (resp. jejím nezřízením a navazujícím vyrozuměním o nezřízením datové schránky) může být zasazeno do veřejného subjektivního práva žadatele na zřízení datové schránky a naplněna materiální stránka pojmu rozhodnutí dle § 65 s. ř. s., mají úkony činěné v procesu zahájeném podáním žádosti o zřízení datové schránky povahu tzv. jiného úkonu podle části čtvrté správního řádu, a pro tento nedostatek předepsané formy se proto nemůže jednat o rozhodnutí dle § 65 s. ř. s.“*
12. Nejvyšší správní soud se dále zabýval otázkou, zda úkony Ministerstva vnitra spočívající ve zřízení datové schránky a zaslání přístupových údajů oprávněné osobě, resp. v zaslání případných výzev a vyrozumění o nemožnosti datovou schránku zřídit, lze považovat za osvědčení ve smyslu § 79 s. ř. s., jehož vydání by se bylo lze domáhat žalobou na ochranu proti nečinnosti. Za osvědčení z materiálního hlediska se považuje takový akt, který úředně potvrzuje (osvědčuje) skutečnosti, které jsou v něm uvedeny. Vydává se v případech, kdy není třeba autoritativního zjištění o věcech, o nichž by nemělo být či nemůže být sporu. Osvědčení je veřejnou listinou a platí pro ně presumpce správnosti. Je „pouze“ důkazním prostředkem, nikoli správním aktem, proto o něm není zásadně třeba rozhodovat ve správním řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 9 Ans 8/2012 ze dne 23. srpna 2012 či výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Ans 8/2005-165).
13. Při tomto vymezení je zřejmé, že úkony činěné Ministerstvem vnitra na základě žádosti o zřízení datové schránky nemohou být za osvědčení dle § 79 s. ř. s. považovány. Samotné zřízení datové schránky a zaslání přístupových údajů je faktickým úkonem, nikoli formalizovaným aktem v podobě osvědčení – veřejné listiny, na rozdíl např. od vyznačení dne registrace podle § 8 odst. 5 zákona o sdružování občanů na stanovách občanského sdružení, jehož se lze formou nečinnostní žaloby domáhat (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Ans 8/2005-165); srov. též výše odstavec 20 odůvodnění tohoto rozsudku. O osvědčení dle § 79 s. ř. s. se nemůže jednat ani v případě vyrozumění o nezřízením datové schránky, neboť osvědčení je svou podstatou určeno k osvědčování určitých zákonem stanovených skutečností. Účelem vyrozumění v nyní projednávané věci je pouze informovat žadatele o nesplnění náležitostí žádosti a z toho vyplývající nemožnosti zřídit

datovou schránku, nikoli vydání osvědčení o tom, že subjektu, jemuž se datová schránka nezřizuje ex lege, nebyla zřízena ani na žádost. Z toho také logicky plyne, že uplatnění žaloby na ochranu proti nečinnosti nepřichází v daném případě v úvahu. Nemělo by žádný smysl, aby se žalobou na ochranu proti nečinnosti žalobce domáhal vydání vyrozumění o nezřízení datové schránky, neboť by mu k ničemu nebylo.

14. *Jako poslední možný způsob ochrany veřejného subjektivního práva na zřízení datové schránky tak zbývá (resp. zbývat musí, ve smyslu usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Aps 3/2008-98 ze dne 16. listopadu 2010, publ. pod č. 2206/2011 Sb. NSS) žaloba před nezákonným zásahem, pokynem, nebo donucením správního orgánu. Dle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu je nutno za zásah ve smyslu § 82 s. ř. s. považovat nejen akty neformální povahy či jen faktické úkony, ale i jakékoli jiné konání či opomenutí, pokud je nelze podřadit pod pojem rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Zásahem proto může být i nezákonná nečinnost spočívající v neučinění nějakého úkonu jiného než rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. či osvědčení ve smyslu § 79 s. ř. s. (srov. výše citované usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu sp. zn. 7 Aps 3/2008-109).*
15. *Dle Městského soudu v Praze se úkon spočívající ve zpřístupnění/znepřístupnění datové schránky svou povahou shoduje s úkonem, jímž je DS zřízena/nezřízena, jinými slovy ani v jednom z těchto případů nelze uvažovat o vydání meritorního rozhodnutí ve smyslu ust. § 65 s. ř. s., neboť se jedná o faktické úkony. Na tom nic nemění ani skutečnost, že žalobkyně o znepřístupnění DS požádala. Podání žádosti samo o sobě neznamená, že musí dojít k zahájení správního řízení. Pokud vedení správního řízení v dané věci zákon nepředpokládá, ani podání žádosti nemůže takové účinky působit.*
16. *Soud v souladu s ustálenou judikaturou správních soudů vyzval žalobkyni ke zvážení úpravy žalobního typu a petitu na žalobu proti nezákonnému zásahu usnesením ze dne 9. 12. 2022, č. j. 3 A 42/2022-123. Na žádost žalobkyně ze dne 21. 12. 2022 soud prodloužil uloženou lhůtu pro změnu žaloby o 5 dnů od doručení usnesení ze dne 23. 12. 2022, č. j. 3 A 42/2022-127. Toto usnesení bylo žalobkyni doručeno dne 30. 12. 2022, lhůta v něm stanovená uplynula marně, aniž by žalobkyně na usnesení jakkoli reagovala.*
17. *Jak soud již shora uvedl, žalobou na ochranu proti nečinnosti se lze domáhat pouze vydání rozhodnutí ve věci samé. Vzhledem ke skutečnosti, že se žalobkyně domáhá vydání rozhodnutí v případech, kdy žádné rozhodnutí vydat nelze, jinými slovy v případech, kdy nedochází k vydání rozhodnutí ve smyslu ust. § 65 an. s. ř. s., a žalobkyně doposud navzdory výzvě žalobu nezměnila, je soud nucen žalobu odmítnout jako nepřipustnou (§ 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.).*
18. *O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 3 s. ř. s., dle kterého žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li žaloba odmítnuta.*
19. *O vrácení soudního poplatku soud rozhodl pod výrokem III. podle § 10 odst. 3 věta poslední zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, podle kterého soud vrátí z účtu soudu zaplacený poplatek za řízení, který je splatný podáním návrhu na zahájení řízení, byl-li návrh na zahájení řízení odmítnut před prvním jednáním. Žalobkyně na soudním poplatku zaplatila 2 000 Kč, z účtu soudu jí tak bude k rukám právního zástupce vyplacena tato částka.*

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 6. ledna 2023

JUDr. Ludmila Sandnerová, v. r.
předsedkyně senátu